

»Ægteskabet er saa godt som en Undtagelse blandt den arbejdende Klasse . . . det er sikkert, at en stor Del af disse illegale Forbindelser varer lige saa længe, som om de vare helligede af Loven og Kirken.« Blandt den mest fremskredne Del af Arbejderbefolkningen, særlig blandt de organiserede socialistiske Fritænkere, er der her, ligesom ogsaa er Tilfældet i Sverig, en ganske stor Del, for hvem Undladelsen af at underkaste sig Vielse ikke blot er en Bekvemmelighedssag, men en Principssag — de finder de gældende Love uværdige at give sig ind under. Ogsaa blandt Overklassen begynder *union libre* at vinde flere og flere praktiske Tilhængere — selvfølgelig er det her udelukkende Hensynet til Princip, som gør sig gældende.

Naar vi kommer til de egentlige Ægteskabslove, d. v. s. dem, der angaar Mandens og Hustruens indbyrdes Forhold til hinanden, saa genfinder vi i det væsentlige det samme, som vi er vant til fra vore egne. I enkelte Henseender er de franske Love frem for vore.

(Fortsættes.)

Annie Besant.

En Levnedsskildring

af

Erna Juel-Hansen.

(Forts.).

VIII.

Da hun kom hjem til Sibsey Præstegaard efter sin Samtale med Dr. Pusey, var hun ikke i Tvivl om, hvorledes hun burde handle, og hun gjorde strax sin Mand Rede for sit Standpunkt, sagde ham, at hun ikke længere kunde tilhøre den engelske Kirke, men lovede at gøre sin Udtrædelse saa lidet opsigtvækkende som muligt.

Da hun endnu trode paa Gud, mente hun, uden at være uærlig, at kunne overvære den ugentlige Gudstjeneste, idet hun forholdt sig tavs under den Del af den, der stod i Strid med hendes Overbevisning. Men oftere at gaa til Alters, var hende umuligt.

Da Altergangssøndagen kom, og Menigheden samlede sig om Nadverbordet, rejste hun sig og gik ud af Kirken forbi de forbavsedes Sognefolk.

Det var første Gang, hun fra sin stille ubemærkede Tilværelse traadte frem og paadrog sig offentlig Opmærksomhed, og hun havde en Fornemmelse, som skulde hun synke sammen under alle disse stirrende Øjne. Hendes Knæ rystede, hendes Hjærte bankede, og det korte Stykke Vej til Kirkedøren forekom hende uendelig langt.

Hendes Bortgang vakte dog ikke saa megen Forundring, som hun selv trode. At Præstens Hustru skulde være en frafalden, faldt ingen ind. De tænkte

simpelthen, at hun befandt sig ilde, og for den Gang undgik hun nærmere Forklaringer.

Under sit Besøg i London havde hun truffet én af den Tids berømteste Fritænkere, Mr. Thomas Scott, der var Udgiver af en Mængde fritænkernes Skrifter, som fandt Læsere i tusendvis blandt alle Samfundsklasser og snart blev en betydelig Magt i den frie Tankes Verden. Han opfordrede hende til at skrive, og kort efter sin Hjemkomst fra Oxford sendte hun ham et Essay over »Christi Guddommelighed«, som han strax optog i et af sine Maanedsskrifter.

Skønt det udkom under Pseudonymet: »En Præstekone«, fik én af hendes Mands Slægtninge at vide, at hun var Forfatterinden, og nu rejste der sig en Storm i hendes Hjem. Thi hvad vilde »Selskabet«, hvad vilde de højfornemme Folk i Grevskabet sige, om det blev bekendt, at denne »Præstekone«, der skrev mod Christi Guddommelighed, ikke var nogen anden end Mrs. Besant i Sibsey, og hvem kunde vide, om hendes Vantro, naar den blev bekendt, ikke kunde skade hendes Mands Interesser.

Efter nogen Overvejelse besluttede hun at gaa ind paa et Kompromis. Hykle eller lyve vilde hun ikke, men ofre sine personlige Følelser var hun villig til. Hun afbrød saaledes Korrespondancen med Mr. og Mrs. Voysey, da Brevene kunde vække Opmærksomhed og give Anledning til Sladder i den lille By, hvor Argusøjne overalt spionerede i Næstens Anliggender. Det var i hendes isolerede og ensomme Tilværelse intet ringe Offer.

Omtrent paa denne Tid gjorde hun en ejendommelig Opdagelse, der fik en væsentlig Indflydelse paa hele hendes fremtidige Liv.

Hun var netop i Færd med at lære at spille paa Orgel og plejede at øve sig i Kirken om Sognedagene, naar ingen var til Stede.

Nu og da havde der rørt sig i hende en Trang til at udtale sig, en Følelse af at have noget at sige, en Længsel efter at faa det sagt, uden at derfor Tanken om nogensinde at skulde betræde en Talerstol var falden hende ind.

Men en Dag i Kirken, da Bælgræderen var udebleven, kom Lysten til at prøve sin Stemmes Styrke, højt at udtale noget af det, der gærede og brændte i hende, saa uimodstaaelig over hende, at hun virkelig besteg Prækestolen og begyndte at tale i den store, tomme Kirke.

Henrykt og overrasket hørte hun sin Stemmes Vellyd slaa igen under de høje Hvælvinger. Ordene kom som af sig selv, al den indegemte og længe tilbageholdte lidenskabelige Tankestrøm brød frem under Øjeblikkets Stemning i kraftige, dristig formede Sætninger, som hun slyngede ud over de tomme Bænke, uden en Famlen, uden en Standsning.

Som i en Drøm saa hun Kirken befolket af lyttende Skarer, der grebne fulgte hvert Ord med anspændt Opmærksomhed. Hun saa deres opadvendte Ansigtsskiftende Udtryk, snart henrykte, snart skælvende, naar deres Hjærter bevægedes af de Tanker, der udgik fra hende. Og med ét paatrængte den berusende Overbevisning sig hendes Sind, at hun ejede »Talens Gave«, at det var hende givet ved sit Ord at kunne lede tusenders Følelsesliv, indblæse dem sine Tanker, tvinge de dybeste Strænge i Menneskesindet